דאס גרויסע פייער

(פאָרזעצונג פון פיידוש 6)

נען קיין לאנדאן.

— היינט ביינאכט! — האט דזשאי איינגערופען.

— היינט ביינאכט. — וואס קוקסטו מיך אזוי אן? אט דער שיינק מוז זיין עפעס א מין קחל-שטיבעל פאר אלע פאר־גאפטע ליידיג-געהער פון דער גאנצער סביבה!

ביי דער דאזיגער באמערקונג האבען זיך די אויגען פון דזשאן ווילעט מיט זיינע חברים מיט א מערקווירדיגער גע־שווינדקייט אפגעווענדעט פונ'ם פרעמדען צום קופערנעם קעסעל. דזשאן אבער איז ביי זיך נישט אראפגעפאלען און האט גע־ענטפערט:

— עס איז גארנישט אזא חוצפה צו וואונדערען זיך איבער אייער פאהרען היינט ביינאכט. מען האט אייך זיכער גע־פרעגט די זעלבע אונשולדיגע פראגע מיט א קרעטשמע פריהער און ביי א בעסער וועטער. אויסערדעם, מיין איך, אז איהר גאר דעם וועג נישט, דען איהר זעהט אויס צו זיין א פרעמדער אין אונזער גע־גענט.

— דעם וועג? — האט יענער צור־רייצט געזאגט.

— יא, ווייסט איהר איהם יא?

— איך — הם! — איכ'ל איהם שוין געפינען, — האט דער פרעמדער געענטפערט און זיך אויסגעדרעהט צום שיינקער. — מיין רעכענונג!

אויף געלט נעהמען איז דזשאן ווי־**לעט** געווען רוקא גענוג שנעל. אזוי אז **אין** א מינוט ארום איז דער אונבאקאנ־**טער** שוין געווען דרויסן נעבען דער **שטאל**, וואו דזשאן האט געהאלטען גרייט **דאס** פערד.

— אייער קליאטשע איז מיט מיר איינפארשטאנען, — האט דער יונג גע־זאגט, גלעטענדיג זי איבער'ן נאקען „איך מאך א וועט, אז אייער בלייבען דא אויף נאכטלענער וואלט איהר געפעלען בעסער, אייערער מיר.

— איך מיט איהר האבען פארשיערע־נע אנזיכטען, ווי עס האט נישט איינמאל געמאפען אויף אונזער וועג אהער, — איז נעקומען א קורצער ענטפער.

— איך האב שוין אליין אזוי גע־דענקט. זי האט פארזוכט א היבש ביסעל פון אייערע שפארען, די ארימע קליאטשע.

דער פרעמדער האט אויפגעשטעלט דעם פאלגער פון זיין כאנטעל.

— איך זעה, אז דו וועסט מיך דער־קענען א צווייטעס מאל, — האט ער גע־זאגט, ארויפשפרינגענדיג אויפ'ן זאטעל און זעהענדיג ווי דזשאן קוקט איהם אן.

— עס איז כדאי צו קענען, פעסטער, דעם מאן, וואס לאזט זיך אין אן אונבאר־קאנטען וועג, אויף א פארמאטערטען פערד און פארלאזט א וואהרס ווינקעל צו מאכען נסיעות אין אזא נאכט.

— דו האסט א שארף אויג און א שארף צינגעל, ווי איך זעה.

— איך האף, אז ביידע פון דער נאכ־טור, נישט מעהר, דאס לעצטע ווערט אפטמאל פארראסטעט איבער זעלטענעם געבדרייה.

— וואלסט די אויגען אויך געמעגט אביסעל וועניגער באנוצען, בחור, און אנ־ווענדען זייער שארפקייט אויף דיינע גע־ליעבטע. — האט דער פרעמדער געזאגט.

דערביי האט ער דזשאן'ן דערלאנגט א ברומלען זעץ איבער'ן קאפ מיט'ן הער־טעל פון זיין בייטשע און איז שנעל אוועק־געריטען, פליהענדיג דורך דער פינסטער־נישט מיט אזא אימפעט, אויף וועלכען נישט יעדערער וואלט זיך באשלאסען אין אזא נאכט, אפילו קענענדיג דעם וועג, וואו יעדער שריט איז געווען פארבונדען מיט ריזיקע און געפאר.

אין יענע צייטען זענען די ווענען אפילו נישט ווייט פון דער הויפט־שטאדט געווען שלעכט געמאכט, שוואך ברוקירט און זעלטען רעפארירט. די ערד איז גע־ווען צושניטען און צובראכען פון רעדער, זעהר אפט האבען זיך באגעגענט גריבער, וועלכע זענען איצט פול געווען מיט וואס־סער און בלאטע. פון צייט צו צייט האט אז אנדער ווענדונג. צו די אלע מעלות דער וועג גענומען שארף און פלוצלונג האבען די ווענען דאמאלסט געשווייבעלט און געגריבעלט פון אלערליי פארדעכטיגע פארשווינען, שלעפער, גנבים און רויבער. נישט קוקענדיג אויף דעם אלעס, איז דער פרעמדער געפלוגען אלץ ווייטער און ווייטער אין דעם זעלבען גאלאפ. מיט א זיכערער האנט האט ער געהאלטען די לייצעס און געקערעוועט דאס פערד, ווי איינער, וואס איז גוט באקאנט מיט יעדען ווינקעלע פון דער אומגעגענד, און נישט אכטענדיג אויף שטורם און רעגען אדער אויף דער מעגליכקייט פון א בייזער באגעגעניס.

עס טרעפט אמאל, אז מענשען, וואס לאזען זיך אין ריזיקירטע אונטערנעהמונ־גען, אדער וועלכע זענען באוועגט פון גרויסע גערענגען און געפיהלען, אלץ איינס, גוטע אדער בייזע, סימפאטיזירען מיט די צוקאנפט. אויפגעברויזטע נאר־טורקרעפטען און שעפען פון זייער אויפ־רעגונג ענערגיע און אימפעט. אונטער דעם טומעל פון שטורם און בליץ זענען פיעל דונערענדע מעשים אפגעטאן גע־וואָרען, און נישט איין צוריקגעהאלטענער, בארעכענטער מענש האט פארלארען זיין גלייכגעוויכט א דאנק דער דאזיגער באר־טרייבענדער מוזיק. די שדים פון צארן און פארצווייפלונג שטרעבען אריבערצושטיי־גען די רוחות, וואס רייטען אויפ'ן וויכער און באוועגען דעם שטורם, און דער מענש, געטריבען צו ווילדען שנען דורך ברר־מענדע ווינטען און קאכענדע וואסערען, ווערט אויף א צייט ווילד און אונערבא־רעמליך, ווי די נאטור־עלעמענטען אליין.

אויב אונזער רייטער איז אויפגע־ברייזט געוואָרען פון דער שרעקליכער נאכט, אדער ער האט פשוט געהאט א וויכטיגען מאטיוו צו דערגרייכען וואס שנעלער דעם ענד־פונקט פון זיין רייזע — ווי די משעה איז, נאר געפפוינגען איז ער פייל אויפ'ן בויגען, אלץ ווייטער און שנעלער, ווי משוגע אדער נעיאגט פון בייזע צייטער, אין האט נישט אפגע־שטעלט זיין פערד ביז ער איז ביי א שייר־וועג אנגעפלוגען אויף א פוהר'ל, וואס איז גענאגענען איהם אנטקעגען. ביי דעם פלוצלונגען צוזאמענשטוסען האט ער דאס פערד געעבען אזא שארפען קערר אן א זייט, אז דאס ארימע באשעפעניש איז געפאלען אויף די פארשטע פיס און דער רייטער איז שיער נישט אריבער־געפלוגען איבער זיין קאפ.

—אהא! — האט א מענשליכע שטים אויסגעשריען. — וואס איז דאס? ווער איז עס דארט?

— א פריינט! — האט דער רייזענ־דער געענטפערט.

— א פריינט! — האט די שטים ווי־דערהאלט. — וואס איז דאס פאר א פערד, וואס רייט אזוי משוגענערווייז, שאָ־נעוועט נישט גאט'ס באשעפעניש — זיין פערד און שטעלט אין געפאר נישט בלויז זיין אייגענעם. האלז־און־נאקען, וועלכער האט אפשר נישט קיין גרויסען ווערטה, נאר אויך די האלז־און־נאקען פון אנדערע מענשען?

— איהר האט דארט א לאמטערן, ווי איך זעה. — האט דער רייזענדער געזאגט, אראפשטייגענדיג פון פערד, — בארגט עס מיר אויף א ווייל. מיר דאכט, איהר האט פארוואונדעט מיין פערד מיט אייער דישעל אדער מיט א ראד.

— פארוואונדעט! — האט יענער אויסגערופען. — אויב איהר האט עס נישט דער'הרג'עט אויף טויט, איז עס אסור אייער שולד. וואס איז דאס פאר א שטייגער צו גאלאפירען אזוי איבער'ן קעניג'ס שליאך, א?

— גיט אחער דאס ליכט — האט דער רייזענ־ער געזאגט, ארויסרייסענדיג עס ביי יענעם פון האנט, — און פרעגט נישט קיין פוסטע קשיות ביי א מענשען, וואס איז נישט אויפגעלעגט צו פלוידערען.

— וואלט איהר מיר פריהער געזאגט, אז איהר קיין זאך נישט געפינען, אויסער א גאנץ נישקשה'דיגע האנט לויט מיינע יאהרען און אט דאס שטיקעל געצייג, מיט וועלכען איך קאן ארבייטען גאנץ געשווינט פון געוואוינהייט מסתמא. איך בין אייך מבטיח, אז דער עסק וועט אייך נישט אראפ גאנץ גלאט. אויב דאס איז אייער מיין.

מיט די ווערטער האט ער זיך גע־שטעלט אין א פארטיידיגונגס־פאזע.

— איך בין נישט דאס, וואס איהר מיינט, גאבריעל ווארדען, — האט דער פרעמדער געענטפערט.

— וואס דען, אדער ווער דען זענט איהר, אויב אזוי? — האט דער שלאסער געזאגט — איהר ווייסט, זעה איך, מיין נאמען. לאזט מיך ווייסען אייערען.

— אייער נאמען האב איך זיך דער־וואוסט אויך נישט פון אייער אייגען מויל, נאר פון דער אויפשריפט אויפ'ן פוהר'ל, וועלכע דערצעהלט עס דער גאנ־צער וועלט.

— אויב אזוי, האט איהר דערצו גע־האט א בעסער אויג איידער פאר אייער שערד, — האט ווארדען געזאגט, ארויס־שפרינגענדיג געשיקט פון דער ברישטשקע.

— ווער זענט איהר? לאמיך אייך נאר א קוק טאן אין פנים.

דער רייזענדער איז דערוויל ארויף אויף זיין פערד און האט פון דארט אראפ־געקוקט אויפ'ן אלטען, וועלכער האט זיך געשטעלט דעם פערד אין וועג.

— לאזט מיך זעהן אייער פנים, זאג איך.

— טרעט אפ!

— ניין, דאס געהט נישט! קיינע מאסקאראדען־אנשטעלען און קיינע בבא־מעשות מארגען אין קלוב, ווי אזוי גאבריעל ווארדען האט זיך דערשראקען פאר א „בר־או"! אין א פינסטערער נאכט. שטעהט! — ווייזט מיר אייער פנים.

זעהענדיג, אז ווייטערע עקשנות קאן איהם בלויז ארויסציהען אין א קאמף מיט א געגנער, וועלכען מען קאן נישט אוועק־מאכען מיט דער האנט, האט דער רייזענ־דער אראפגעוואָרפען דעם קאפישאן פון קאפ, האט זיך אנגעהויבען און פארקוקט דעם שלאסער גלייך אין די אויגען אריין.

שווער צו געפינען צוויי פנים'ער, וואס זענען אזא היפך איינס פונ'ם אנדערען. דעם שלאסער'ס געזיכט איז געווען רוים און רוהיג, דעם אנדערען'ס — בלאס ווי דער טויט און באהאנגען מיט שווערע טראפענס קלאטען שווייס; ווארדען האט געשמייכעלט, אין דער האפ־נונג, צו דערקענען א באקאנטען, אדער א שכן, וואס האט זיך געמאכט מיט איהם א אקטיאוועס; דער פרעמדער, מיט צו־נייפגערריקטע צייכן, איינענהאלטענעם אטעם און אנגעשטרענגטען בליק, האט אויסגעזעהן ווי א מענש, וואס קוקט א לעבענס־געפאר גלייך אין די אויגען; די באוועגונג שפעטער, בעת ער איז געזעסען מיט א פולען, בארוהיגטען מאגען געבען אויוועג און גענומען אנפייל אין אן איני־טערעסאנטען שמועס וועגען דעם אונבא־קאנטען, וועלכער איז פריהער געווען דא אין קרעטשמע און מיט וועמען דער שלא־סער האט געהאט א משונה'דיג באגעגע־ניש.

— הלואי זאל איך ליגען זאגען, — האט באלאמאן דייזי פארענדיגט א רייע באטראכטונגען איבער דעם פרעמדען'ס אויספיהרונג — איך ווייס, ער זאל זיך ארויסציינען פאר אן ארענטליכען מאן.

— דאס איז אונזער אלעמענס וואונש, נישט וואהר? — האט דער שלאסער באמערקט.

— נישט מיינער, — האט דזשאן געזאגט.

— ווי! — האט גאבריעל אויסגע־שריען.

— ניין, נישט מיינער. ער האט מיר דערלאנגט מיט דער בייטשע, דער פייג־לינג, בשעת ער איז געווען אויפ'ן פערד און איך — צופוס, איך וואלט בעסער וועלען, ער זאל זיך ארויסציינען פאר דאס, פאר וואס איך האלט איהם.

— און וואס איז עס אזוינס, דזשאן?

— א בייזער מענש, מיסטער וואָרדען. איהר מעגט זיך שאקלען מיט'ן קאפ, טאטע, אבער איך זאג עס און וועל עס זאגען, און וואלט עס געזאגט הונדערט מאל, ווען איך וואלט ווייסען, אז דאס וועט איהם ברייגגען צוריק אהער. כדי איך זאל איהם דורכקלאפען די ביינער, ווי ער האט פארריינט.

— האלט ס'מויל, סער, — האט דזשאן ווילעט געזאגט.

שטויגען:

— וואס איז דאס פאר אן אנשיקע־ניש, וואלט איך וועלען ווייסען! א משוגענער? א וואל־גזלן? וואלט ער זיך אזוי האסטיג נישט אפגעטראגען, וואל־טען מיר געזעהן, ווער עס איז געווען מעהר אין סכנה, איך, אדער ער. איך בין קיינ־מאל נעהענטער נישט געווען צום טויט! געפעלט אייך אן עסק? איך ווינש זיך צו זיין נישט ווייטער פון איהם אין א יאהר צווא נציג ארום. אט דאס הייסט אביסעל באריהמערץ!

נאכדעם האט זיך ארייגגעוועצט אין ברישטשקע און געכאפט א גיריגען קוק אין דער זייט, פון וואנען דער פרעמדער איז געקומען, מומלענדיג מיט א האלבען מויל:

—די „מייפאל" — צוויי מייל צו דער „מייפאל". איך בין עקסטרא געפאר־רען פון ווארדען, נאר א שווערען טאג ארבייט, מיט אן אנדער וועג, כדי איך זאל נישט פארבייפארען די „מייפאל" און נישט ברעכען מיין ווארט, וואס איך האב מארטאן געגעבען — נישט ארויינצושטע־קען אין שיינק. אט דאס הייסט א פעס־טער כאראקטער! פארען קיין לאנדאן אן א לאמטערן אין אפילו געפערליך; אויסערדעם, איז עס נאך גוטע פיער מייל. אויב נישט פיער מיט א האלבען, צום הויז, וואס שטעהט אין מיטען וועג פון דאנען קיין לאנדאן; און דארט ערשט איז א ליכט נויטיג, ווי אום לעבען. צוויי מייל צו דער „מייפאל"! איך האב מארטאן צוגעזאגט, אז איך וועל נישט געהן אהין; געזאגט, אז איך וועל נישט, בין איך נישט — אט דאס הייסט א פעסטער כא־ראקטער!

ווידערהאלענדיג די לעצטע צוויי ווער־טער עטליכע מאל, ווי ער וואלט וועלען אימיצען איבערבעטען פאר דער קליינער פעסטקייט, וואס ער געהט באוויזען, דער־מיט, וואס ער האט חרטה אויף די גרוי־סע פעסטקייט, וואס ער האט שוין באר־ווזען, האט גאבריעל ווארדען גאנץ רוהיג אויסגעקערעוועט דעם דזשעל צוריק, מיט'ן פעסטען באשלוס צו נעהמען אין דער „מייפאל" א ליכט — און טאקע נישט מעהר ווי א ליכט.

נאר אז ער איז געקומען צו דער קרעטשמע, און דזשאן איז איהם ארויס־געלאפען אנטקעגען, לאזענדיג אפען די טיר, און דזן דערזאהן דעם קאפישאן פון אויס א שיין אן א וואָרמיקייט, אז א ריח פון געבראטענס, און א מוזיקאלישער קלאנג פון טעלער — האט גאבריעל דער־פיהלט, אז זיין אזא היפך איינס פונ'ם אנדערען. דעם שלאסער'ס געזיכט איז געווען רוים און רוהיג, דעם אנדערען'ס — בלאס ווי דער טויט און באהאנגען מיט שווערע טראפענס קלאטען שווייס; ווארדען האט געשמייכעלט, אין דער האפ־נונג, צו דערקענען א באקאנטען, אדער א שכן, וואס האט זיך געמאכט מיט איהם א אקטיאוועס; דער פרעמדער, מיט צו־נייפגערריקטע צייכן, איינענהאלטענעם אטעם און אנגעשטרענגטען בליק, האט אויסגעזעהן ווי א מענש, וואס קוקט א לעבענס־געפאר גלייך אין די אויגען; די באוועגונג שפעטער, בעת ער איז געזעסען מיט א פולען, בארוהיגטען מאגען געבען אויוועג און גענומען אנפייל אין אן איני־טערעסאנטען שמועס וועגען דעם אונבא־קאנטען, וועלכער איז פריהער געווען דא אין קרעטשמע און מיט וועמען דער שלא־סער האט געהאט א משונה'דיג באגעגע־ניש.

— הלואי זאל איך ליגען זאגען, — האט באלאמאן דייזי פארענדיגט א רייע באטראכטונגען איבער דעם פרעמדען'ס אויספיהרונג — איך ווייס, ער זאל זיך ארויסציינען פאר אן ארענטליכען מאן.

— דאס איז אונזער אלעמענס וואונש, נישט וואהר? — האט דער שלאסער באמערקט.

— נישט מיינער, — האט דזשאן געזאגט.

— ווי! — האט גאבריעל אויסגע־שריען.

— ניין, נישט מיינער. ער האט מיר דערלאנגט מיט דער בייטשע, דער פייג־לינג, בשעת ער איז געווען אויפ'ן פערד און איך — צופוס, איך וואלט בעסער וועלען, ער זאל זיך ארויסציינען פאר דאס, פאר וואס איך האלט איהם.

— און וואס איז עס אזוינס, דזשאן?

— א בייזער מענש, מיסטער וואָרדען. איהר מעגט זיך שאקלען מיט'ן קאפ, טאטע, אבער איך זאג עס און וועל עס זאגען, און וואלט עס געזאגט הונדערט מאל, ווען איך וואלט ווייסען, אז דאס וועט איהם ברייגגען צוריק אהער. כדי איך זאל איהם דורכקלאפען די ביינער, ווי ער האט פארריינט.

— האלט ס'מויל, סער, — האט דזשאן ווילעט געזאגט.

— ניין, טאטע, איך וועל נישט. דאס איז אלץ איבער אייך. איך האב איך צו פארדראנקען, וואס ער האט גע־וואגט מיך אזוי צו באהאנדלען. זעהענדיג, אז מען באגעהט זיך מיט מיר ווי מיט א קינד און א נאר, האט ער ביי זיך גע־פועל'ט, אז איך האב אין זיך נישט קיין ברעקעל פארשטאנד און שטארקייט. איך וועל איהם אבער ווייזען, אז ער האט א טעות, ווי איך וועל עס באווייזען אייך אלעמען גאר אין גיכען.

— נו, ווייסט דער שנעק, וואס ער רעדט! — האט דזשאן ווילעט ערשטוינט אויסגערופען.

— וואס ארט אייך, איך ווייס שוין גוט, וואס איך רייד, בעסער איידער איהר ווייסט עס. מילא, פון אייך מוז איך לערנען, אבער צו וואס זאל איך נאך לער־נען פון אנדערע, וואס טוען אייך נאך? האט איהר שוין געהערט, מען זאל זיך אזוי באגעהן מיט אנדערע וונגע־לייט פון מיינע יאהרען? האבען זיי נישט קיין פרייהייט, קיין איינענעם ווילען, קיין רעכט צו עפענען א מויל? זענען זיי מחויב צו זיצען און שווייגען ווי די גולמ'ס, און אלע זאלען זיך מיט זיי שאר־פען ווי מיט קינדער? מען מאכט דאך שוין פון מיר חזק איבער גאנץ פשיגוועל! און איך זאג אייך, טאטע — און עס איז ארענטליכער פון מיר צו זאגען עס איצט, אייידער ענדלעך וואָרטען; ביז אהער וועט שטארבען און איך וועל אייך ירש'ענען, — אז איך וויל דאס מעהר נישט לייידען און וועל פון זיך אייער יאך אראפוואָרפען, און שולדיג דערין וועט זיין איהר, נישט איך.

דזשאן ווילעט איז אזוי מבולבל גע־וואָרען פון זיין זוהנ'ס רעטוריק און דרייסטקייט, אז ער איז געבליבען זיצען, ווי א פארשטיינערטער, גלאצענדיג צום קופערנעם קעסעל און באמיהענדיג זיך צונויפצולייבען זיינע געדאנקען און געבען עפעס א רעכטען ענטפער, אבער די זאך איז איהם נישט געלונגען. נישט ווענינער אויפרישט זענען געווען זיינע געפיהלען, וועלכע האבען נישט געוואוסט, וואס צו זאגען און וואס צו טאן, זיי האבען זיך דאר־בער גאר אויפגעהויבען פון זייערע ער־טער און זיך גענומען קלייבען אין יענ־ען, יעדערער צו זיך אהיים.

בלויז דער ארענטליכער שלאסער האט פרובירט זיך ארייצולעגען אין א שלום צווישען די ביידע צדדים, דערמא־נענדיג דעם שיינקער, אז זיין זוהן איז שוין ווירקליך נישט קיין קינד און עס איז שוין צייט אויפצוהערען איהם צו עס האלטען אין דער מורא, — און איינער־דענדיג דזשאן'ן, ער זאל בעסער זעהן אויסצוקומען מיט'ן פאטער מיט גוטען, נישט זיך בונטעווען סתם אין דער וועלט אריין. זיינע עצות האט מען אנגענומען, אזוי ווי געוועהנליך אין אזא פאל. אויף דזשאן ווילעט'ן האבען זיי געמאכט כמעט אזא איינדרוק, ווי אויפ'ן שילד ביי דער דרייסענדיגער טיר. דזשאן, ווידער, האט איהם אויפערריכטיג באדאנקט פאר זיין גוט פריינדשאפט. פונדעסטוועגען האט ער העפליך געגעבען צו פארשטעהן, אז ער האט בדעה, צו האנדלען לויט זיין איינע־נעם פארשטאנד.

— איהר זענט שטענדיג געווען צו מיר זעהר פריינדליך, מיסטער וואָרדען — האט ער געזאגט, שטעהענדיג דרויסען גע־בען שלאסער, וועלכער האט זיך פארטיג געמאכט אין וועג אריין. — און איך ווייס אז איהר איבער מיר אין עס איז אויך אזא איינדרוק.

— ניין, ניין — האט דזשאן געענט־פערט, נישט אויפהערענדיג פונדעסטוועג־נען צו פארען זיך ארום פערד. — וואס מאכט מיט דאלי?...

— געזונט, איך דאנק, זי איז שעהן אין גוט.

— זי איז עס שטענדיג געווען, סער.

— יא, יא, דאנקען גאט.

דזשאן האט זיך אביסעל ווי געשלאָ־גען מיט דער דעה, דערנאך האט ער גע־זאגט:

— איך האב, אז איהר וועט קיינעם נישט דערצעהלען די געשיכטע, איך מיין

— אז מען האט מיך אנגעקלאפט, ווי א אינגעל — וועניגסטענס ביז איך וועל נישט דערטאפען יענעם מאן אין זיך מיט איהם אפדרעבענען. דאמאלסט וועט עס זיין א שעהנערע געשיכטע.

— וועמען קאן איך עס דערצעהלען? דא ווייסען עס אלע און ערגעץ אנדערש ווייס איך נישט, ווער עס קאן זיך דער־מיט אינטערעסירען.

— דאס איז וואהר, — האט דער יונ־גערמאן געענטפערט מיט א זיפץ. — דאס איז מיר גאר פון די געדאנקען. ארויס, יא. דאס איז ריכטיג.

זיין פנים איז דערביי געווען זעהר רויט, — מסתמא, האט ער זיך אנגע־שטרענגט פיל פארריכטען דעם שפאן פון פערד. ער האט נאכאמאל אפגעזיפצט און געוואונשען דעם שלאסער א גוטע נאכט.

— גוט־נאכט! — האט נאבריעל גע־ענטפערט, נעהמענדיג די לייצעס אין האנט. — לעג זיך איבער וועגען וואס מיר האבען גערעדט און זיי נישט איבער־איילט. ביזט א וואוילער בחור; ביזט מיר צום הארצען. וואלט איך נישט וועלען, זאלסט מאכען פון זיך א תל. גוט־נאכט!

(וועדט פארגעזעצט)

דרזק-ארבייט
„אידישער זשורנאל"

דרשה געשאנק פון חתנ'ס צה

אלע חתנים וואס קומען מיט זייערע מחותנים צו אונז רענטען טאקסידאס, קריגען א שעהנעם

דרשה געשאנק

און געדענקט אז ביי אונז באקומט איר צו רענטען נייע לייטעסט סטייל טאקסידאס בלויז פאר 2 דאלאר. אויך גאנצע אוטומאטיס צו כילינע פרייזען.

— פריימאן ברידער —
571 יאנג סטריט
טעלעפאן קינגסדייל 3270

אפען אוועגטען.

היינטיגע פארזעצונג

— ניין, טאטע, איך וועל נישט. דאס איז אלץ איבער אייך. איך האב איך צו פארדראנקען, וואס ער האט גע־וואגט מיך אזוי צו באהאנדלען. זעהענדיג, אז מען באגעהט זיך מיט מיר ווי מיט א קינד און א נאר, האט ער ביי זיך גע־פועל'ט, אז איך האב אין זיך נישט קיין ברעקעל פארשטאנד און שטארקייט. איך וועל איהם אבער ווייזען, אז ער האט א טעות, ווי איך וועל עס באווייזען אייך אלעמען גאר אין גיכען.

— נו, ווייסט דער שנעק, וואס ער רעדט! — האט דזשאן ווילעט ערשטוינט אויסגערופען.

— וואס ארט אייך, איך ווייס שוין גוט, וואס איך רייד, בעסער איידער איהר ווייסט עס. מילא, פון אייך מוז איך לערנען, אבער צו וואס זאל איך נאך לער־נען פון אנדערע, וואס טוען אייך נאך? האט איהר שוין געהערט, מען זאל זיך אזוי באגעהן מיט אנדערע וונגע־לייט פון מיינע יאהרען? האבען זיי נישט קיין פרייהייט, קיין איינענעם ווילען, קיין רעכט צו עפענען א מויל? זענען זיי מחויב צו זיצען און שווייגען ווי די גולמ'ס, און אלע זאלען זיך מיט זיי שאר־פען ווי מיט קינדער? מען מאכט דאך שוין פון מיר חזק איבער גאנץ פשיגוועל! און איך זאג אייך, טאטע — און עס איז ארענטליכער פון מיר צו זאגען עס איצט, אייידער ענדלעך וואָרטען; ביז אהער וועט שטארבען און איך וועל אייך ירש'ענען, — אז איך וויל דאס מעהר נישט לייידען און וועל פון זיך אייער יאך אראפוואָרפען, און שולדיג דערין וועט זיין איהר, נישט איך.

דזשאן ווילעט איז אזוי מבולבל גע־וואָרען פון זיין זוהנ'ס רעטוריק און דרייסטקייט, אז ער איז געבליבען זיצען, ווי א פארשטיינערטער, גלאצענדיג צום קופערנעם קעסעל און באמיהענדיג זיך צונויפצולייבען זיינע געדאנקען און געבען עפעס א רעכטען ענטפער, אבער די זאך איז איהם נישט געלונגען. נישט ווענינער אויפרישט זענען געווען זיינע געפיהלען, וועלכע האבען נישט געוואוסט, וואס צו זאגען און וואס צו טאן, זיי האבען זיך דאר־בער גאר אויפגעהויבען פון זייערע ער־טער און זיך גענומען קלייבען אין יענ־ען, יעדערער צו זיך אהיים.

בלויז דער ארענטליכער שלאסער האט פרובירט זיך ארייצולעגען אין א שלום צווישען די ביידע צדדים, דערמא־נענדיג דעם שיינקער, אז זיין זוהן איז שוין ווירקליך נישט קיין קינד און עס איז שוין צייט אויפצוהערען איהם צו עס האלטען אין דער מורא, — און איינער־דענדיג דזשאן'ן, ער זאל בעסער זעהן אויסצוקומען מיט'ן פאטער מיט גוטען, נישט זיך בונטעווען סתם אין דער וועלט אריין. זיינע עצות האט מען אנגענומען, אזוי ווי געוועהנליך אין אזא פאל. אויף דזשאן ווילעט'ן האבען זיי געמאכט כמעט אזא איינדרוק, ווי אויפ'ן שילד ביי דער דרייסענדיגער טיר. דזשאן, ווידער, האט איהם אויפערריכטיג באדאנקט פאר זיין גוט פריינדשאפט. פונדעסטוועגען האט ער העפליך געגעבען צו פארשטעהן, אז ער האט בדעה, צו האנדלען לויט זיין איינע־נעם פארשטאנד.

— איהר זענט שטענדיג געווען צו מיר זעהר פריינדליך, מיסטער וואָרדען — האט ער געזאגט, שטעהענדיג דרויסען גע־בען שלאסער, וועלכער האט זיך פארטיג געמאכט אין וועג אריין. — און איך ווייס אז איהר מיינט טובה, אבער עס איז געקומען די צייט פאר מיר צו שיידען זיך פון דער „מייפאל".

— צו וואס פאר א תכלית קאן מען זיך דערשלאגען אין דער פרעמד?

— און וואס פאר א תכלית איז צו שימלען אט דא און נישט האבען קיין באַ־גריף פון דער וועלט?

— אבער וואס וועסטו טאן, דזשאן?

— האט וואָרדען געזאגט, האלטענדיג זיך מיט ישוב־הדעת פאר דער באַרך, — וואס קאנסטו טאן און וואוהין וועסטו געהן?

— איך מוז זיך פארלאזען אויפ'ן מזל, מיסטער וואָרדען.

— זעהר נישט קיין זיכערע זאך, דאס מזל, דזשאן. דאס איז נישט נאך מיין גוטס, איך טענה, שטענדיג מיט מיין טאכטער, ווען מיר ריידען וועגען א חתן פאר איהר, אז זי זאל זיך קיינמאל נישט פארלאזען אויף מזל, נאר טאקע אליין זיך באוואָרענען אין פאראויס מיט א גו־טען, ארענטליכען מענשען, וועט איהר דאס פאר אן אנשיקע־ניש, וואלט איך וועלען וויסען! א משוגענער? א וואל־גזלן? וואלט ער זיך אזוי האסטיג נישט אפגעטראגען, וואל־טען מיר געזעהן, ווער עס איז געווען מעהר אין סכנה, איך, אדער ער. איך בין קיינ־מאל נעהענטער נישט געווען צום טויט! געפעלט אייך אן עסק? איך ווינש זיך צו זיין נישט ווייטער פון איהם אין א יאהר צוואנציג ארום. אט דאס הייסט אביסעל באריהמערץ!

נאכדעם האט זיך ארייגגעוועצט אין ברישטשקע און געכאפט א גיריגען קוק אין דער זייט, פון וואנען דער פרעמדער איז געקומען, מומלענדיג מיט א האלבען מויל:

—די „מייפאל" — צוויי מייל צו דער „מייפאל". איך בין עקסטרא געפאר־רען פון וואָרדען, נאר א שווערען טאג ארבייט, מיט אן אנדער וועג, כדי איך זאל נישט פארבייפארען די „מייפאל" און נישט ברעכען מיין וואָרט, וואס איך האב מארטאן געגעבען — נישט ארויינצושטע־קען אין שיינק. אט דאס הייסט א פעס־טער כאראקטער! פארען קיין לאנדאן אן א לאמטערן אין אפילו געפערליך; אויסערדעם, איז עס נאך גוטע פיער מייל. אויב נישט פיער מיט א האלבען, צום הויז, וואס שטעהט אין מיטען וועג פון דאנען קיין לאנדאן; און דארט ערשט איז א ליכט נויטיג, ווי אום לעבען. צוויי מייל צו דער „מייפאל"! איך האב מארטאן צוגעזאגט, אז איך וועל נישט געהן אהין; געזאגט, אז איך וועל נישט, בין איך נישט — אט דאס הייסט א פעסטער כא־ראקטער!

ווידערהאלענדיג די לעצטע צוויי ווער־טער עטליכע מאל, ווי ער וואלט וועלען אימיצען איבערבעטען פאר דער קליינער פעסטקייט, וואס ער געהט באוויזען, דער־מיט, וואס ער האט חרטה אויף די גרוי־סע פעסטקייט, וואס ער האט שוין באר־ווזען, האט גאבריעל ווארדען גאנץ רוהיג אויסגעקערעוועט דעם דזשעל צוריק, מיט'ן פעסטען באשלוס צו נעהמען אין דער „מייפאל" א ליכט — און טאקע נישט מעהר ווי א ליכט.

נאר אז ער איז געקומען צו דער קרעטשמע, און דזשאן איז איהם ארויס־געלאפען אנטקעגען, לאזענדיג אפען די טיר, און דזן דערזאהן דעם קאפישאן פון א שיין אן א וואָרמיקייט, אז א ריח פון געבראטענס, און א מוזיקאלישער קלאנג פון טעלער — האט גאבריעל דער־פיהלט, אז זיין פעסטקייט צוגעהט, ווי א רויך. ער האט געפרוווט מאכען א שטרעב־נע מינע געגען שיינק, אבער זיין פנים האט זיך צוגעסען אין אן אויסדרוק פון ליעבשאפט.

— א באַרמהערציגער מענש, דזשאן, — האט דער שלאסער געזאגט, — האט רחמנות אויף זיין חיה. איך וועל ארויס־קריכען אויף א ווייל.

דער משוגענער

ארויסקריכען אביסעל איז געווען א גאנץ גלייכע זאך, און זעהר קרום וואלט געווען פאר א פארשטעהנדיגען מענשען צו שלעפען זיך איצט ערגעץ אין דער קיילט און חשך, בעת דא ברענט אזא פרעה־ליך פייערעל, אויפ'ן טיש יטעהט א גוטע וועטשערע און ארום טיש זיצט א באקאנ־טע גזעזעלשאפט.

אזוי האט זיך גאבריעל ווארדען גע־טראכט, אריינקומענדיג אין שיינק, וואו מען האט איהם אויפגענומען זיי אן אל־טען באקאנטען. די זעלבע גערעדען האב־בען איהם נישט פארלאזען אויך מיט א שטונדע שפעטער, בעת ער איז געזעסען מיט א פולען, בארוהיגטען מאגען געבען אויוועג און גענומען אנפייל אין אן איני־טערעסאנטען שמועס וועגען דעם אונבא־קאנטען, וועלכער איז פריהער געווען דא אין קרעטשמע און מיט וועמען דער שלא־סער האט געהאט א משונה'דיג באגעגע־ניש.

— הלואי זאל איך ליגען זאגען, — האט באלאמאן דייזי פארענדיגט א רייע באטראכטונגען איבער דעם פרעמדען'ס אויספיהרונג — איך ווייס, ער זאל זיך ארויסציינען פאר אן ארענטליכען מאן.

— דאס איז אונזער אלעמענס וואונש, נישט וואהר? — האט דער שלאסער באמערקט.

— נישט מיינער, — האט דזשאן געזאגט.

— ווי! — האט גאבריעל אויסגע־שריען.

— ניין, נישט מיינער. ער האט מיר דערלאנגט מיט דער בייטשע, דער פייג־לינג, בשעת ער איז געווען אויפ'ן פערד און איך — צופוס, איך וואלט בעסער וועלען, ער זאל זיך ארויסציינען פאר דאס, פאר וואס איך האלט איהם.

— און וואס איז עס אזוינס, דזשאן?

— א בייזער מענש, מיסטער וואָרדען. איהר מעגט זיך שאקלען מיט'ן קאפ, טאטע, אבער איך זאג עס און וועל עס זאגען, און וואלט עס געזאגט הונדערט מאל, ווען איך וואלט ווייסען, אז דאס וועט איהם ברייגגען צוריק אהער. כדי איך זאל איהם דורכקלאפען די ביינער, ווי ער האט פארריינט.

— האלט ס'מויל, סער, — האט דזשאן ווילעט געזאגט.

— ניין, נישט מיינער. ער האט מיר דערלאנגט מיט דער בייטשע, דער פייג־לינג, בשעת ער איז געווען אויפ'ן פערד און איך — צופוס, איך וואלט בעסער וועלען, ער זאל זיך ארויסציינען פאר דאס, פאר וואס איך האלט איהם.

— און וואס איז עס אזוינס, דזשאן?

— א בייזער מענש, מיסטער וואָרדען. איהר מעגט זיך שאקלען מיט'ן קאפ, טאטע, אבער איך זאג עס און וועל עס זאגען, און וואלט עס געזאגט הונדערט מאל, ווען איך וואלט ווייסען, אז דאס וועט איהם ברייגגען צוריק אהער. כדי איך זאל איהם דורכקלאפען די ביינער, ווי ער האט פארריינט.

— האלט ס'מויל, סער, — האט דזשאן